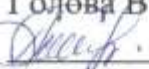

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»**

УХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
Голова Вченої ради
 Т.О. Губанова
(протокол від 22.08.2018р. № 1)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

 Т.О. Губанова
(наказ від 22.08.2018 р. № 24-н)

ОЦІНКА БІЗНЕСУ

СИЛЛАБУС

освітньо-професійна програма	072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-кваліфікаційний рівень	молодший спеціаліст
форма навчання	денна

Розробник: завідувач кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук
Мельник В.В.

Київ 2018

ЗМІСТ

1. Основні характеристики навчальної дисципліни.....	3
2. Вступ.....	4
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Тематика та план лекційних, семінарських занять.....	8
5. Завдання для модульних контрольних робіт, самостійних робіт, тести.....	10
6. Система поточного і підсумкового контролю.....	14
7. Перелік питань до заліку.....	16
8. Список рекомендованих джерел.....	18

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освітня-професійна програма 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст

Курс: 3 (третій)

Семестр: 6

Кількість кредитів та годин: 3 кредити / 90 годин

Кількість модулів: 2 змістових модулі

Характер дисципліни: вибіркова

Лекції: 28 годин

Семінарські заняття: 14 годин

Самостійна робота: 45 годин

Консультації: 3 години

Вид контролю: залік (кількість модульних контрольних робіт – 1);

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Оцінка бізнесу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретичних знань і прикладних умінь і навичок щодо економічного оцінювання та вдосконалення економічного змісту, теорії та практики оцінювання майна, майнових прав і методів розрахунку вартості активів.

Завданням навчальної дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями щодо основних засад економічного оцінювання; вивчення порядку, принципів і методів організації оцінювальної діяльності; отримання практичних навичок щодо оцінки об'єктів та виконання оцінювальних процедур.

Предмет – фактори, що впливають на процеси економічного оцінювання, складові оцінювальної діяльності, основні напрямки вирішення проблем, пов'язаних із підвищенням рівня та якості здійснення процедур оцінювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти такими емпіричними та теоретичними знаннями:

- осмислювати сутність категорії економічна оцінка;
- знати основні засади теорії оцінювання;
- розуміти особливості визначення та використання видів вартості;
- характеризувати методичні підходи до оцінки;
- знати фінансові інструменти, які використовуються в оцінюванні;
- усвідомлювати принципи та основні підходи стандартизації оцінки майна в Україні;
- усвідомлювати принципи оцінки об'єктів у матеріальній формі;
- знати основні нормативи грошової оцінки земельних ділянок; характеризувати методичні підходи до оцінки нематеріальних активів;

- знати фактори, що впливають на величину вартості бізнесу;
- характеризувати підходи і методи, які використовуються для оцінки бізнесу;
- розуміти принципи оцінки ефективності системи управління потенціалом підприємства;
- осмислювати фактори, що впливають на оцінку рівня корпоративної культури підприємства.

Опанувавши навчальну дисципліну, студент повинен, набути такі компетенції:

- вміння аналізувати структуру оцінювальної діяльності;
- здатність надавати загальну характеристику принципам економічного оцінювання;
- вміння досліджувати доцільність використання різних видів вартості;
- вміння використовувати існуючі методичні підходи в практиці оцінювання;
- здатність визначати необхідні показники оцінки за допомогою фінансових інструментів;

Форми проведення занять: лекції, колоквіуми, тестування, рішення задач та модельованих ситуацій.

Самостійна робота передбачає:

- визначення викладачем тем, питань, тестових завдань, задач, модельованих ситуацій тощо з тим, щоб студент зміг застосувати здобуті на лекції та при підготовці до семінару знання для аргументації своєї позиції, для математичного та логічного вирішення конкретної економічної проблеми;
- підготовку наукових доповідей для участі у наукових студентських конференціях.

Контрольні заходи є невід'ємним атрибутом навчального процесу. Вони включають поточний, проміжний та підсумковий контроль.

Проміжний контроль дає змогу оцінити рівень системного засвоєння теоретичного матеріалу та вміння його застосувати для аналізу економічної ситуації та розв'язання певних економічних проблем.

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового заліку. Для складання залікових завдань пропонується перелік питань, які охоплюють програму курсу. Заліковий контроль передбачає також включення задач або творчих практичних завдань у різних формах.

Тільки комплексне застосування усіх форм навчального процесу та контрольних заходів дає змогу, з одного боку, засвоїти та асимілювати теоретичні знання, а з іншого - сформувати навички практичного їх застосування як для аналізу фінансових ситуацій, так і для вирішення певних народногосподарських проблем.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план дисципліни

№	Назва теми	Кількість навчальних годин, в т.ч. аудиторних				
		Усього	Лекцій	Семінарські заняття	Самостійна робота	Консультації
1	Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів	11	4	2	5	-
2	Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності	12	4	2	5	1
3	Організаційні форми і фінансування інноваційної діяльності	17	8	4	5	-
4	Управління інноваційними процесами	16	4	2	10	-
5	Оновлення техніко-технологічної бази підприємства	17	4	2	10	1
6	Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства	17	4	2	10	1
	Всього	90	28	14	45	3

ТЕМАТИКА ТА ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль I.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ БІЗНЕСУ

Лекція 1. Теоретичні засади та основні принципи оцінювання.

Поняття оцінки та оцінювальної діяльності. Сутність економічного оцінювання. Визначення терміну "оцінка". Роль оцінювання в економічній життєдіяльності. Класифікація оцінки. Основні принципи класифікації оцінки. Необхідність визначення різних видів оцінки. Програмно-тестові та експертні оцінки. Колективні та індивідуальні, точні та приблизні оцінки. Епізодичні та періодичні оцінки. Сутність суспільних та локальних, простих та складних видів оцінки. Статистична та нестатистична оцінка. Взаємозв'язок між різними видами оцінки, переваги та недоліки кожного з видів. Принципи оцінювання. Конструювання та використання показників. Сутність та основні характеристики принципів оцінювання. Класифікація основних принципів оцінювання. Визначення терміну "показник". Основні функції показників. Вимоги, які пред'являють до показників.

Семінарське заняття 1. Теоретичні засади та основні принципи оцінювання.

Лекція 2. Методика оцінювальної діяльності.

Випадки проведення оцінки майна. Методичне регулювання оцінки майна. Підстави проведення оцінки майна. Набуття права на заняття оціночною діяльністю відповідно до законодавства України. Професійна підготовка оцінювачів. Державний реєстр оцінювачів. Сертифікат суб'єкта оціночної діяльності. Права та обов'язки оцінювачів і суб'єктів оціночної діяльності.

Семінарське заняття 2. Методика оцінювальної діяльності

Лекція 3. Оцінка об'єктів у матеріальній формі.

Сутність та загальна характеристика оцінки будівель та споруд. Поняття та ознаки нерухомості. Необхідність використання класифікацій нерухомості. Загальна класифікація нерухомості. Сутність процесів накопичення та дисконтування. Оцінка доходної нерухомості. Аналіз фінансових коефіцієнтів, які використовуються при оцінці об'єктів нерухомого майна. Оцінка вартості нерухомості: сутність та необхідність. Основні аспекти оцінки машин та споруд. Об'єкти оцінки машин та обладнання. Основні підходи до визначення експертної вартості машин і обладнання: витратний, дохідний, порівняльний. Оцінка транспортних засобів. Поняття транспортних засобів. Принципи оцінки автотранспортних засобів. Характеристика різних підходів до оцінювання транспортних засобів, їх використання.

Семінарське заняття 3. Оцінка об'єктів у матеріальній формі

Змістовий модуль II.

Зміст та особливості управління вартістю бізнесу

Лекція 4. Оцінка нематеріальних активів

Класифікація нематеріальних активів. Сутність поняття нематеріальних активів. Поняття інтелектуальної праці. Основні види нематеріальних активів. Ознаки нематеріальних активів. Класифікація нематеріальних активів за групами. Ціноутворення на нематеріальні активи. Підходи до визначення цін на нематеріальні активи. Різноманітність методик ціноутворення на нематеріальні активи. Узагальнений підхід до ціноутворення на нематеріальні активи. Методика оцінки нематеріальних активів. Основні етапи та процедури оцінювальної діяльності нематеріальних активів. Формування необхідної інформаційної бази для проведення оцінки нематеріальних активів. Вимоги до складення звіту про оцінку нематеріальних активів. Методичні підходи до оцінки нематеріальних активів. Необхідність використання різних підходів до оцінки. Характеристика основних підходів до оцінки нематеріальних активів: витратного; порівняльного; підходу, що базується на капіталізації доходів. Сутність методів оцінки нематеріальних активів. Загальна

характеристика та принципи застосування методів оцінки нематеріальних активів.

Семінарське заняття 4. Оцінка нематеріальних активів

Лекція 5. Поняття і цілі оцінки бізнесу

Поняття оцінки бізнесу. Особливості бізнесу, як об'єкта оцінювання. Необхідність і цілі оцінки бізнесу. Види вартості, які визначаються при оцінці бізнесу. Визначення причини і цілі проведення робіт з оцінки. Джерела формування доходу при використанні підприємства: дохід від діяльності підприємства; дохід від ре-зпродажу активів підприємства. Вартість діючого підприємства. Вартість підприємства за активами. Характеристика найбільш часто вживаних видів (стандартів) вартості: ринкової, інвестиційної, ліквідаційної. Фактори, що впливають на величину вартості бізнесу. Основні фактори, що сприяють визначенню вартості бізнесу: попит, поточний і майбутній дохід оцінюваного бізнесу; час; ризик отримання доходів; контроль над бізнесом; ступінь ліквідності активів, обмеження, співвідношення попиту та пропозиції на аналогічні об'єкти. Взаємодія факторів, що впливають на величину вартості бізнесу. Підходи і методи, які використовуються для оцінки бізнесу. Характеристика прибуткового, витратного і порівняльного підходів до оцінки бізнесу. Основні методи доходного підходу. Характеристика методів витратного підходу. Сутність та використання методів порівняльного підходу. Використовування методів оцінювання в практичній діяльності.

Семінарське заняття 5. Поняття і цілі оцінки бізнесу

Лекція 6. Оцінка системи управління потенціалом підприємства

Забезпеченість підприємства трудовими ресурсами. Оцінка ресурсного забезпечення діяльності підприємства. Використання виробничого потенціалу підприємства. Оцінка ефективності системи управління. Характеристика основних елементів системи управління на підприємстві. Принципи організації управління. Послідовність оцінки системи управління підприємством. Оцінка

рівня економічної безпеки підприємства. Поняття економічної безпеки підприємства. Основні види економічної безпеки. Чинники, які необхідно вважати при оцінці загроз діяльності підприємства. Фактори, що впливають на стан функціональної складової економічної безпеки підприємства. Фактори, що впливають на оцінку рівня корпоративної культури підприємства. Поняття корпоративної культури підприємства. Аналіз факторів корпоративної культури. Механізм оцінки корпоративної культури.

Семінарське заняття 6. Оцінка системи управління потенціалом підприємства.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, САМОСТІЙНИХ РОБІТ, ТЕСТИ

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, даними офіційної статистики.

Основні види самостійної роботи студента:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Вивчення основної та додаткової рекомендованої літератури.
3. Робота з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами.
4. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
5. Підготовка до семінарських занять.
6. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Змістовний модуль I Теоретичні основи оцінки вартості бізнесу

Тема 1. Теоретичні засади та основні принципи оцінювання

1. Порівняльна характеристика визначень терміну "оцінка" різними авторами.
2. Вплив тіньової економіки на економічне оцінювання.
3. Що впливає на вимоги, які пред'являють до показників?

Тема 2. Методика оцінювальної діяльності

1. Чим відрізняються ринкові та неринкові бази оцінки?
2. У чому складаються переваги та недоліки методичних підходів до оцінки майна і майнових прав?
3. Докладна характеристика показників майбутньої вартості грошової одиниці та майбутньої вартості анuitету.

4. Класифікація принципів проведення стандартизації оцінки майна

Тема 3. Оцінка об'єктів в матеріальній формі

1. У чому полягають особливості нерухомості як об'єкта оцінювання в матеріальній формі?
2. Принципи класифікації об'єктів нерухомого майна.
3. З якою метою проводять аналіз фінансових коефіцієнтів, які використовуються при оцінці об'єктів нерухомого майна?
4. Порівняльний аналіз підходів щодо визначення експертної вартості машин і обладнання.
5. У чому полягають принципи використання різних підходів до оцінювання?

Змістовий модуль II.

Зміст та особливості управління вартістю бізнесу

Тема 4. Оцінка нематеріальних активів

1. Основні види інтелектуальної діяльності.
2. Підходи до визначення цін на нематеріальні активи.
3. Основні заходи щодо формування необхідної інформаційної бази для проведення оцінки

Тема 5. Поняття і цілі оцінки бізнесу

1. Особливості бізнесу, як об'єкта оцінювання.
2. Принципи оцінювання бізнесу.
3. Вартість підприємства по активах.
4. Характеристика методів витратного підходу

Тема 6. Оцінка системи управління потенціалом підприємства

1. Забезпеченість підприємства трудовими ресурсами.
2. Принципи організації системи управління на підприємстві.

3. Чинники, які необхідно вважати при оцінці загроз діяльності підприємства

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО Й ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

**Таблиця встановлення максимальної кількості балів
за змістові модулі та розрахунку підсумкової оцінки**

	Змістовий модуль 1	ПМК (інша форма контролю)	Змістовий модуль 1	Комплексний підсумковий модуль	Підсумкова оцінка
Максимальна кількість балів	10	20	10	60	100

Таким чином, за цю дисципліну студентом може бути отримано максимально 100 балів. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання студента відображаються у заліковій книжці, за шкалою відповідності, що наведена нижче.

При цьому, кількість балів відповідає оцінці:

1-34 – «незадовільно» з *обов'язковим повторним вивченням дисципліни;*

35-59 – «незадовільно» з *можливістю повторного складання;*

60-64 – «задовільно» («*достатньо*»);

65-74 – «задовільно»;

75 - 84 – «добре»;

85 - 89 – «добре» («*дуже добре*»);

90 - 100 – «відмінно».

Шкала відповідності

За 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	
90 – 100	5	відмінно
85 – 89	4	добре
75 – 84		
65 – 74	3	задовільно
60 – 64		
35 – 59	2	незадовільно
1 – 34		

Приклад розрахунку оцінки знань студента за шкалою відповідності:

За 100-бальною шкалою: 7 балів ЗМ₁ + 18 балів ПМК + 7 балів ЗМ₂ + 56 балів КПМ = 88 балів – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення дисципліни.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. У чому полягає сутність економічного оцінювання?
2. Які існують принципи класифікації оцінки?
3. У чому полягає сутність принципів оцінювання?
4. Охарактеризуйте ринкові та неринкові бази оцінки.
5. У чому відмінності між вартістю та ціною об'єкта власності?
6. Які існують методичні підходи до оцінки?
7. Обґрунтуйте необхідність використання витратного (майнового), доходного та порівняльного підходу оцінки.
8. Які існують фінансові інструменти в оцінюванні?
9. Назвіть основні нормативно-правові акти, що регулюють проведення експертної оцінки в Україні.
10. Приведіть загальну класифікацію нерухомості.
11. Обґрунтуйте необхідність оцінки доходної нерухомості.
12. Які фінансові коефіцієнти використовуються при оцінці об'єктів нерухомого майна?
13. Поясніть сутність основних підходів щодо визначення експертної вартості машин і обладнання.
14. Обґрунтуйте принципи оцінки автотранспортних засобів.
15. Дайте економічну оцінку інтелектуальної праці.
16. Чим відрізняються основні групи нематеріальних активів?
17. Назвіть підходи до визначення цін на нематеріальні активи.
18. Які характерні ознаки процедури оцінювальної діяльності нематеріальних активів?
19. Назвіть вимоги до складення звіту про оцінку нематеріальних активів.
20. Обґрунтуйте визначення бізнесу, як об'єкта оцінювання.
21. Назвіть причини і цілі проведення робіт з оцінки.
22. Які найбільш часто вживані види (стандарти) вартості?
23. Назвіть фактори, що сприяють визначенню вартості бізнесу.

24. Обґрунтуйте сутність та використання методів порівняльного підходу.
25. У чому полягає сутність оцінки стану трудових ресурсів?
26. Характеризуйте основні елементи системи управління.
27. У чому полягають принципи організації управління?
28. Назвіть основні види економічної безпеки.
29. Назвіть фактори, що впливають на стан функціональної складової економічної безпеки підприємства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асаул А. М. Економіка нерухомості : підручник / А. М. Асаул, І. А. Брижань, В. Я. Чевганова. - К. : Вид. "Лібра", 2004. - 304 с.
2. Дахнова О. Є. Основи економіки : практичний довідник. - Х. : Весна, 2008. - 224 с.
3. Карев В. П. Оценка бизнеса доходным подходом - констатация факта или прогнозное планирование / В. П. Карев, Д. В. Карев // Вопросы оценки. - 2005. - № 1. - С. 15-26.
4. Козодаев М. Оценка и бизнес / М. Козодаев, М. Пылов. - М. : ОЛМА - ПРЕСС Инвест: Институт экономических стратегий, 2003 - 128 с.
5. Котик З. Нерухоме майно та методи його оцінки : навчальне видання. - Л. : Каменяр, 2002. - 95 с.
6. Круш П. В. Оцінка бізнесу : навч. посібн. / П. В. Круш, С. В. Полищук. - К. : Центр навчальної літератури, 2004. - 264 с.
7. Куліков П. М. Діагностика стану підприємства : навч. посібн. / П. М. Куліков, О. Є. Попов, А. М. Котов. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. - 228 с.
8. Куриленко Т. Проектне фінансування : підручник / Т. Куриленко. М-во освіти і науки України, Київський ун-т ринкових відносин, Міжнародний ун-т фінансів. - К. : Кондор, 2006. - 206 с.
9. Лебедь Н. П. Оценка имущества и имущественных прав в Украине / Н. П. Лебедь, А. Г. Мендрул, В. Г. Ларцев. - К. : ООО "Информационно-издательская фирма "Принт-экспресс", - 2003. - 715 с.
10. Матюха М. М. Навчальна програма дисципліни "Експертиза та оцінка майна" (для бакалаврів). - К. : МАУП, 2004. - 20 с.
11. Оценка бизнеса : учебн. пособ. / под ред. А. Г. Грязновой, М. А. Федотовой. - М. : Финансы и статистика, 2002. - 320 с.
12. Оценка имущества и имущественных прав в Украине: монография / Н. Лебедь, А. Мендрул, В. Ларцев и др. ; под ред. Н. Лебедь. - К. : ООО "Информационно-издательская фирма "Принт-Экспресс", 2002. - 688 с.

13. Оценка собственности. Часть 1. Оценка недвижимости : учебн. пособие. / под ред. П. Г. Грабового, С. П. Коростелева. - М. : МГСУ, 2003. - 180 с.
14. Оценочная деятельность в экономике : учебн. пособие. - М. : ИКЦ "МарТ" ; Ростов н/Д : Издательский центр "МарТ", 2003. - 304 с.
15. Оцінка бізнесу та нерухомості : навч. посібн. / В. Р. Кучеренко, Я. П. Квач, Н. В. Сментина та ін. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 200 с.
16. Оцінка майна в Україні. Том 1. Нерухоме майно : монографія / Л. І Вороніна, В. Є. Воротін, В. Г. Лісник и др. - К. : Вид. Европ. ун-ту, 2005. - 217 с.
17. Пересада А. Проектне фінансування : підручник / А. Пересада, Т. Майорова, О. Ляхова; М-во освіти і науки України, КНЕУ. - К. : КНЕУ, 2005.
- 733 с.
18. Перович Л. М. Кадастр нерухомості : навч. посібн. / Л. М. Перович, Ю. П. Губар. - Л. : Видавництво Львівської політехніки, 2010. - 296 с.
19. Ринок нерухомості : навч. посібн. / А. М. Асаул, В. І. Павлов, І. І. Пилипенко та ін. - К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. - 387 с.
20. Руководство по оценке стоимости бизнеса / Фишмен Джей, Прагг Шэннон, Гриффит Клиффорд и др. ; пер. с англ. Л. И. Лопатников. - М. : ЗАО "КВИНТО-КОНСАЛТИНГ". 2000. - 388 с.
21. Сивец С. А. Как оценить имущество : пособие для заказчиков и пользователей оценки / С. А. Сивец, Л. А. Баширова. - Запорожье : Вид. "Полиграф", 2003. - 252 с.
22. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз / Ю. С. Цал-Цалко. - К. : ЦУЛ 2002. - 360 с.

Ресурси мережі Інтернет

Сервер Верховної Ради України. www.rada.gov.ua/
<http://www.cfin.ru/press/management/>

ЛигаБизнесИнформ. www.liga.net/

<http://www.iteam.ru/publications/strategy/>

Нормативні акти України. www.nau.kiev.ua/

<http://www.marketing.spb.ru/lib-research/>

Податки та бухгалтерський облік.

basa.tav.kharkov.ua/

<http://www.cfin.ru/press/marketing/>

Право. Україна. www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html

<http://www.iteam.ru/publications/marketing/>

Українське право. www.ukrpravo.com/

<http://www.cfin.ru/consulting/>

Статистична звітність акціонерних товариств України www.istock.com.ua